Valiokunnan lausunto TaVL 44/2016 vp– E 115/2016 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission työohjelma 2017

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission työohjelma 2017 (E 115/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- EU-erityisasiantuntija Leila Vilhunen, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Tiina Heiskanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Taneli Lahti, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Joona Turtiainen, Energiateollisuus ry
- johtava lakimies Mari Pekonen-Ranta, Finanssialan Keskusliitto ry
- lainopillinen asiamies Ville Kukkonen, Suomen Yrittäjät ry
- kansainvälisten asioiden päällikkö Risto Kousa, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Eurooppa-neuvoston kesällä 2014 hyväksymä unionin strateginen agenda, Bratislavan epäviralllisessa päämieskokouksessa syyskuussa 2016 esillä ollut etenemissuunnitelma sekä komission työohjelma 2017 luovat puitteet unionin toiminnalle tulevana vuonna.

Kyseessä on Junckerin komission kolmas työohjelma, mutta ensimmäinen, josta on käyty järjestelmällistä vuoropuhelua neuvoston ja Euroopan parlamentin kanssa uuden parempaa lainsäädäntöä koskevan toimielinten välisen sopimuksen mukaisesti.

Työohjelma koostuu yleisestä osuudesta, jossa kuvataan keskeiset lähtökohdat ja se, miten komission kymmenellä painopistealueella saadaan tuloksia aikaan, mukaan lukien yhteistyö neuvoston ja Euroopan parlamentin kanssa. Lisäksi liitteissä luetellaan: 1) uudet aloitteet (21 kpl); 2) REFIT-toimet (18 kpl); 3) prioriteeteiksi katsotut käsittelyssä olevat aloitteet, joissa toivotaan

neuvostolta ja Euroopan parlamentin nopeaa etenemistä (35 kpl); 4) peruutettaviksi suunnitellut lainsäädäntöehdotukset (19 kpl) sekä 5) kumottaviksi esitettävät EU-säädökset (16 kpl). Kahden jälkimmäisen osalta kyse on vanhentuneista tai tarpeettomiksi käyneistä toimista.

Valtioneuvoston kanta

Suomi on vaikuttanut komission työohjelmaan 2017 sekä suorin yhteydenotoin pääosastoille ja pääsihteeristöön että osana neuvoston toimintaa parempaa lainsäädäntöä koskevan uuden toimielinten välisen sopimuksen puitteissa.

Komission työohjelma vastaa painotuksiltaan pääosin Suomen tavoitteita. Suomi on ennakkovaikuttamisessaan korostanut, että vuonna 2017 komission tulee edelleen keskittyä muuttoliikkeeseen vastaamiseen, kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistämiseen (ml. digitaaliset ja palveluiden sisämarkkinat, kiertotalous, biotalous sekä tuleviin rahoituskehysneuvotteluihin valmistautuminen) sekä ulkoisen toiminnan ja niin ulkoisen kuin sisäisenkin turvallisuuden vahvistamiseen. Sääntelyn toimivuuden ja yhteisten arvojen edistämisen tulee olla toiminnan lähtökohtana.

Suomi pitää hyvänä sitä, että komissio keskittyy isojen asiakokonaisuuksien edistämiseen (Junckerin 5-vuotiskaudelle asettamat kymmenen prioriteettia, jotka heijastavat Eurooppa-neuvoston strategista agendaa), ja pitää parempaa sääntelyä kaikkea toimintaansa ohjaavana prioriteettina. Euroopan unionin on keskityttävä olennaisimpiin kysymyksiin ja huolehdittava jo sovittujen asioiden täytäntöönpanosta Bratislavan epävirallisen päämieskokouksen hengessä.

Komission tulee uusia lainsäädäntöehdotuksia antaessaan huolehtia perusteellisesta vaikutustenarvioinnista. EU:n toimenpiteiden eri sektoreilla tulee olla keskenään johdonmukaisia ja toisiaan tukevia. Suomi tavoittelee nykyistä vähemmän, mutta parempaa ja kevyempää sääntelyä. Olennaista on jo tehtyjen sitoumusten ja olemassa olevan sääntelyn tehokas toimeenpano kaikilla sektoreilla. Tulevan vuoden työohjelmassa on erityisen kannatettavaa vahva painotus sen varmistamiseen, että sääntely vastaa tarkoitusta ja että sitä sovelletaan ja pannaan täytäntöön asianmukaisesti.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission työohjelma vuodelle 2017 on Junckerin komission kolmas ohjelma ja tähtää komission viisivuotiskaudelleen asettamien kymmenen prioriteetin toteuttamiseen. Se heijastaa tavoitetta keskittyä suurempiin kokonaisuuksiin ja tähtää määrältään entistä vähäisempiin mutta laadultaan parempiin toimenpiteisiin. Talousvaliokunta viittaa aiemmin Suomen EU-vaikuttamisstrategian käsittelyn yhteydessä lausumaansa (TaVL 12/2016 vp ja TaVL 32/2016 vp — E 18/2016 vp) ja toteaa lisäksi seuraavaa.

Työohjelman lähtökohdat. Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin komission työohjelman peruslähtökohtia onnistuneina. Keskeistä on keskittyminen parempaan sääntelyyn, tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja jo annettujen strategioiden ja ehdotusten uskottavaan läpiviemiseen. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työohjelma ei kaikilta osin heijasta EU:n

toimintakyvyn ja tulevaisuuden kannalta ratkaisevia suuria kysymyksiä tai ainakaan avoimesti tarjoa näihin kovin vahvaa lähestymistapaa.

Brexit. Komission työohjelman tehtävänä on keskittyä komission ensi vuoden keskeisiin hankkeisiin ja rakentavaan ja eteenpäin katsovaan EU-agendaan. Tästä huolimatta on huomionarvoista, että työohjelma samoin kuin valtioneuvoston kantakaan eivät juuri tarkastele Ison-Britannian vireillä olevaan eroprosessiin liittyvää asiakokonaisuutta. Talousvaliokunta viittaa asiasta aiemmin lausumaansa ja korostaa, että samalla, kun Suomen elinkeinoelämän ja kansalaisten kannalta on tärkeää ylläpitää tiiviitä suhteita Britanniaan, on keskeistä varmistaa, ettei EU:n yhtenäisyys ja sisämarkkinoiden toimivuus eroprosessin yhteydessä vaarannu.

EU:n ja EMU:n tulevaisuus. Komission työohjelmassa ja valtioneuvoston kirjelmässä on tarkasteltu vain lyhyesti vuoden alkupuolella julkaistavaa valkoista kirjaa, jonka tarkoituksena on käsitellä EU:n tulevaisuutta mukaan lukien EMU. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kannassa esitettyyn arvioon siitä, ettei vielä tässä vaiheessa ole tarvetta tai edellytyksiä tehdä päätöksiä EMU:n kehittämisestä pidemmällä aikavälillä. Keskusteluun on kuitenkin tarkoitus palata myös Eurooppa-neuvoston tasolla vuoden 2017 aikana. Valiokunta korostaa, että Suomen tulee olla valmistautunut sekä vaikuttamaan ennakoivasti että osallistumaan aihealuetta koskevaan keskusteluun, mukaan lukien EMU:n sosiaalinen ulottuvuus. Talous- ja rahaliiton kehittämisen lähtökohtana tulee olla vakaan talouskehityksen ja nykyistä paremman kriisinkestävyyden turvaaminen. Keskeistä on, etteivät kehittämisehdotukset olisi sellaisia, että niistä päinvastaisista tavoitteistaan huolimatta tosiasiassa seuraisi talous- ja rahaliittoa hajauttavaa kehitystä.

Kilpailukyky- ja kasvupolitiikka. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että kasvupolitiikka on nostettu komission työohjelman ytimeksi. Tämän työn keskiössä ovat paremman sääntelyn periaatteet, toimivat sisämarkkinat ja digitalisaatiokehityksen mahdollistaminen. Talousvaliokunta korostaa lisäksi erityisesti ilmasto- ja energiasektorin, arktisen yhteistyön ja kiertotalouden painoarvoa laaja-alaiseen kilpailukykypolitiikkaan liittyvässä EU-vaikuttamisessa. Energia- ja ilmastopolitiikan osalta keskeiset ehdotukset on annettu jo vuoden 2016 aikana, ja ensi vuonna on keskeistä aloitteiden onnistunut läpivienti lainsäädäntöprosessissa. Suomen talouden kannalta ratkaisevaa on, miten energia- ja ilmastopolitiikkaa koskevien ehdotusten käsittely etenee ja miten niihin onnistutaan vaikuttamaan ehdotusten käsittelyn aikana. Erityisesti kehittyneiden biopolttoaineiden käytön edistäminen ja riittävien jakeluvelvoitteiden turvaaminen ja kiinteän biomassan nollapäästöisyyden säilyttäminen kestävällä tavalla on Suomen näkökulmasta ratkaisevan tärkeää. EU:n talvipaketissa komissio aikookin jatkaa biopolttoaineiden sekoitevelvoitetta. Lisäksi EU ei tule talvipaketin mukaan rajoittamaan metsäpohjaisten raaka-aineiden käyttöä, koska metsänhoito on meillä järjestetty komission hyväksymällä tavalla. Kestävän, luonnontieteeseen perustuvan metsäpolitiikan ja biotalouden toteuttamismahdollisuuksien turvaaminen edellyttää jatkuvaa, tehokasta ja ajantasaista vaikuttamista ehdotusten käsittelyyn.

Kiertotalous on Suomelle keskeinen tulevaisuuden mahdollisuus. EU-vaikuttamisen näkökulmasta se on läpileikkaava teema, joka tulee huomioida eri sektoreiden lainsäädännössä ja aloitteissa. Myös tällä aihealueella paremman sääntelyn periaatteet ja kilpailu- ja teknologianeutraliteetti ovat tärkeitä lähtökohtia. Toimet, joilla kiertotaloutta edistetään, eivät välttämättä ole ensisijaisesti lainsäädännöllisiä, ja kiertotalouden kehittymistä ei saa estää ylisääntelyllä. Kiertotalouden edistämiseen tähtäävät kansalliset toimet, kuten valtioneuvoston toukokuussa 2016 julkai-

sema selvitys "Kiertotalous Suomessa — toimintaympäristö, ohjauskeinot ja mallinnetut vaikutukset vuoteen 2030", syyskuussa Sitran julkaisema kiertotalouden tiekartta ja ensi vuonna Suomessa järjestettävän Maailman kiertotalousfoorumin työ, tulee entistä tehokkaammin liittää konkreettisiin vaikuttamistavoitteisiin EU-tasolla.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 8.12.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r (osittain)
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen